

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 42
Sağlık Bilimleri Serisi: 11
ISBN: 978-605-4448-24-1

© Nisan 2022

DIŞ HEKİMLİĞİ ÖĞRENCİLERİ İÇİN BİYOKİMYA DERS NOTU
Yazar: Ercan Öztürk

© Copyright, 2022, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI
Sertifika No: 43348

Kapadokya Üniversitesi tarafından yayımlanan basılı, elektronik veya diğer formatlardaki bilimsel yayınlar, sempozyum bildirileri ve ders içeriklerine ait bütün haklar Kapadokya Üniversitesine aittir. Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında, Kapadokya Üniversitesinin yazılı izni olmaksızın yayının tümünün elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Seri Editörü: Vesile Şenol
Hakem: Emre Sarandöl
Son Okuma: Sümeyra Demiralp
Kapak Tasarım: Nazile Arda Çakır
Sayfa Tasarım: *ademsenenel.com*
Baskı ve Cilt: Bizim Buro Basım Evi (Sertifika No: 42488)

Öztürk, E. (2022). *Diş Hekimleri için Biyokimya Ders Notları*. Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.

363 s, 19,5x27 cm.

Kaynakça var.

ISBN: 978-605-4448-24-1

Anahtar Kelimeler: 1. Temel Biyokimya, 2. Laboratuvar, 3. Klinik Biyokimya, 4. Enzimoloji, 5. Plazma Proteinleri, 6. Lipitler, 7. Nükleik Asitler, 8. Metabolizma, 9. Hormonlar, 10. Vitaminler.

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

yayinevi@kapadokya.edu.tr

kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr

0(384) 353 5009

www.kapadokya.edu.tr

ÖN SÖZ	15
--------------	----

BÖLÜM 1

HÜCRE VE ORGANELLER.....	17
MEMBRAN YAPISI VE ÖNEMLİ ÖZELLİKLERİ	17
MEMBRAN ANORMALİKLERİ İLE İLGİLİ HASTALIKLAR	23
ORGANELLER VE BAŞLICA GÖREVLERİ	24
Nükleus (Çekirdek).....	24
Ribozom.....	24
Endoplazmik Retikulum (ER).....	26
Golgi aygıtı	27
Lizozom ve görevleri.....	28
Mitokondri	29
Sitozol (Sitoplazma)	31
Peroxisom	31
Hücre içi ile Hücre Dışı Suyun Özellikleri.....	31

BÖLÜM 2

METABOLİZMANIN TEMEL KAVRAMLARI.....	33
KATABOLİZMA.....	34
SİTRİK ASİT SIKLUSU.....	35
HÜCREDE ENERJİ METABOLİZMASI	39
SERBEST ENERJİ DEĞİŞİMİ, ΔG	39
ENERJİ TAŞIYICI OLARAK ATP	39
ELEKTRON TRANSPORT ZİNCİRİ (ETZ)	41
ELEKTRON TRANSPORT ZİNCİRİ REAKSİYONLARI	41
OKSİDATİF FOSFORİLASYON	44
SERBEST OKSİJEN RADİKALLERİ	47
LİPİT PEROKSİDASYON (LPO)	49
ANTİOKSİDAN MEKANİZMALAR	51
HÜCRE İÇİ ANTİOKSİDANLAR	52
MEMBRAN ANTİOKSİDANLARI	53
HÜCRE DIŞI ANTİOKSİDANLAR	53
SİGARANIN OKSİDAN ETKİLERİ	54
NİTRİK OKSİT (NO)	54
G PROTEİNLER VE İKİNCİL HABERCİ SİSTEMLER.....	56
GUANİLAT SIKLAZ SİSTEMİ	61

BÖLÜM 3

KARBONHİDRATLAR.....	63
KARBONHİDRATLARIN SİNDİRİLMESİ.....	65
DİSAKKARİTLERİN YIKIMINDA BOZUKLUKLAR.....	69
GLUKOZUN HÜCRELERE TAŞINMASI	70
GLİKOLİZİN AŞAMALARI.....	72
GLİKOLİZİN ENERJİ VERİMİ	77

LAKTİK ASİT	80
GLUKONEOJENEZ	81
GLUKONEOJENEZİN SUBSTRATLARI	83
GLUKONEOJENEZİN DÜZENLENMESİ	84
GLİKOJEN METABOLİZMASI	84
GLİKOJEN SENTEZİ	85
GLİKOJEN YIKIMI	86
GLİKOJEN SENTEZ VE YIKIMININ DÜZENLENMESİ	87
GLİKOJEN DEPO HASTALIKLARI	88
HEKSOZ MONOFOSFAT YOLU	90
OKSİDATİF REAKSİYONLAR	90
NONOKSİDATİF REAKSİYONLAR	91
NADPH'NİN KULLANIMLARI	92
GLUKOZ 6-FOSFAT DEHİDROJENAZ EKSİKLİĞİ	94
GLİKOZAMİNOGLİKANLAR	95
GLİKOZAMİNOGLİKANLARIN (GAG) SENTEZİ	96
MONO VE DİSAKKARİTLERİN METABOLİZMASI	100
FRUKTOZ METABOLİZMASI	100
SORBİTOL METABOLİZMASI	102
GALAKTOZ METABOLİZMASI	103
LAKTOZ METABOLİZMASI	105

BÖLÜM 4

PROTEİNLER	107
AMİNO ASİT VE PROTEİNLERİN GENEL YAPISI	107
POSTTRANSLASYONEL AMİNOASİTLER	110
VÜCUTTA BULUNAN PROTEİNLER VE ÖZELLİKLERİ	114
KOLLAJEN İLE İLGİLİ HASTALIKLAR	116
TAŞIYICI PROTEİNLER	119
AMİNO ASİT METABOLİZMASI	124
GENEL BAKIŞ	124
AZOT METABOLİZMASININ ÖZETİ	124
BESİNSEL PROTEİNLERİN SİNDİRİMİ	125
AZOTUN AMİNO ASİTLERDEN UZAKLAŞTIRILMASI	128
ÜRE DÖNGÜSÜ	131
AMONYAK METABOLİZMASI	134
AMİNO ASİTLERİN KARBON İSKELETLERİNİN KATABOLİZMASI	136
ESANSİYEL OLMAYAN AMİNO ASİTLERİN BİYOSENTEZİ	140
AMİNO ASİT METABOLİZMASINDAKİ METABOLİK BOZUKLUKLAR	142
TRİPTOFAN METABOLİZMASI İLE İLGİLİ BOZUKLUKLAR	149
VALİN-LÖSİN-İZOLÖSİN METABOLİZMASI İLE İLGİLİ BOZUKLUKLAR	149
AMİNO ASİT TÜREVİ BİLEŞİKLER	151
PORFİRİNLERİN SENTEZ VE YIKIMI	151
KREATİN FOSFAT SENTEZİ	156
HİSTAMİN SENTEZİ	158
SEROTONİN	158
MELATONİN	158
KATEKOLAMİNLER	158
MELANİN	160
AMİNO ASİT TÜREVİ MADDELERİN ÖZETİ	160
PLAZMA PROTEİNLERİ	161
AKUT FAZ PROTEİNLERİ	163
İMMUNGLOBULİNLER	167

ENZİMLER.....	170
ENZİM REAKSİYON HIZINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	172
ENZİM İNHİBİSYONU	174
KLİNİK ENZİMOLOJİ.....	175
KARACİĞER HASTALIKLARINDA TANIDA KULLANILAN ENZİMLER	175
HEMATOLOJİK BOZUKLUKLAR.....	181
TÜMÖR BELİRTEÇLERİ	183

BÖLÜM 5

LİPİTLER.....	187
LİPİTLERİN SİNDİRİMİ.....	187
YAĞ ASİTLERİNİN YAPISI	192
YAĞ ASİTLERİNİN SENTEZİ.....	194
YAĞ ASİTLERİNİN ZİNCİR UZAMASI VE ÇİFTE BAĞ EKLENMESİ	197
TRİAÇİLGİSEROLERİN DEPOLANMASI	198
GLİSEROL FOSFAT SENTEZİ.....	198
YAĞ ASİTLERİNİN β -OKSİDASYONU	199
KARNİTİN MEKİÇİ.....	201
KARNİTİN İLE İLGİLİ HASTALIKLAR	202
KETON CİSİMLERİ	205
FOSFOLİPİT VE SFINGOLİPİTLER.....	208
FOSFATİDİLİNOZİTOL	211
LÖKOTRIENLER (LT)	215
KOLESTEROL VE STEROİD METABOLİZMASI	218
KOLESTEROL SENTEZİ	219
ENTEROHEPATİK DOLAŞIM.....	224
PLAZMA LİPOPROTEİNLERİ	225
APOLİPOROTEİNLER	227
LİPOPROTEİNLERİN METABOLİZMASI.....	228
VLDL METABOLİZMASI	229
LDL METABOLİZMASI	231
HDL METABOLİZMASI	234
HİPERLİPİDEMİLER.....	238
HİPOLİPOPROTEİNEMİLER.....	240

BÖLÜM 6

VİTAMİNLER.....	243
SUDA ÇÖZÜNEN VİTAMİNLER.....	243
TİYAMİN (VİTAMİN B ₁)	243
RİBOFLAVİN (VİTAMİN B ₂).....	244
NİASİN.....	245
BİYOTİN.....	247
PANTOTENİK ASİT	248
FOLİK ASİT	248
KOBALAMİN (VİTAMİN B ₁₂)	250
PİRİDOKSİN (VİTAMİN B ₆).....	252
ASKORBİK ASİT (VİTAMİN C).....	254
YAĞDA ÇÖZÜNEN VİTAMİNLER.....	256
VİTAMİN A (RETİNOL).....	256

VİTAMİN D	258
VİTAMİN K	262
VİTAMİN E.....	264
METALLOTİYONİNLER.....	265

BÖLÜM 7

HORMONLAR.....	267
HORMONLARIN ETKİ MEKANİZMALARINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI.....	268
HİPOFİZ HORMONLARI.....	269
ÖN HİPOFİZ HORMONLARI	270
PROLAKTİN.....	272
GONADOTROPİNLER.....	272
TİROTROPİN (TSH).....	273
PRO-OPİOMELANOKORTİN PEPTİDLER.....	274
ENDORFİNLER	275
MELANOSİT UYARICI HORMON (MSH).....	275
ADRENOKORTİKOTROPİK HORMON (ACTH).....	275
ARKA HİPOFİZ HORMONLARI.....	275
TİROİD HORMONLARI.....	277
KALSİTONİN	277
TİROİD HORMONLARININ SENTEZİ	278
PARATİROİD HORMON.....	280
ADRENAL BEZ HORMONLARI.....	280
KATEKOLAMİNLER	280
STEROİD HORMON METABOLİZMASI	281
STEROİD HORMONLAR VE TEMEL ETKİLERİ	287
ALDOSTERON.....	287
KORTİZOL.....	288
CİNSİYET BEZİ STEROİD HORMONLARI.....	288
ÖSTROJENLER	290
PROGESTERON.....	291
PANKREAS HORMONLARI.....	291
GLUKAGON	292
İNSÜLİN	292
ADİPOZ DOKUYA ENDOKRİN YAKLAŞIM	297
ADİPONEKTİN.....	297
LEPTİN	298
TÜMÖR NEKROZİS FAKTÖR (TNF).....	298
METABOLİK SENDROM.....	300

BÖLÜM 8

NÜKLEİK ASİTLER.....	301
NÜKLEİK ASİTLERİN METABOLİZMASI.....	301
DE NOVO PÜRİN NÜKLEOTİD SENTEZİ.....	302
PÜRİN SENTEZİ İÇİN YAN YOLLAR.....	305
LESCH-NYHAN SENDROMU	305
PÜRİN NÜKLEOTİDLERİNİN YIKIMI	306
PÜRİN NÜKLEOTİD METABOLİZMASI HASTALIKLARI	307
PİRİMİDİN NÜKLEOTİDLERİNİN DE NOVO SENTEZİ.....	310
PİRİMİDİN NÜKLEOTİDLERİNİN YIKIMI	313
RİBONÜKLEOTİDLERİN DEOKSİRİBONÜKLEOTİDLERE DÖNÜŞÜMÜ	314

TİMİDİLAT SENTEZİ.....	314
DNA YAPISI VE REPLİKASYON	315
DNA'NIN YAPISI	315
MİTOKONDRIYAL DNA.....	318
PROKARYOTLARDA DNA SENTEZİ	320
DNA SENTEZİ İÇİN GEREKLİ BAŞLICA FAKTÖRLER.....	324
SÜPERKOİLED DNA.....	325
DNA ONARIMI.....	329
TELOMERLER VE TELOMERAZ.....	334
RNA YAPISI VE SENTEZİ.....	335
RNA YAPISI.....	335
TRANSKRİPSİYON.....	339
TRANSKRİPSİYON AŞAMALARI	341
RNA'LARDA POSTTRANSKRİPSİYONEL MODİFİKASYONLAR.....	343
PROTEİN SENTEZİ	346
GENETİK KOD	347
PROTEİN SENTEZİNİN BASAMAKLARI.....	350
POLİPEPTİD ZİNCİRLERİNİN POSTTRANSLASYONEL MODİFİKASYONU.....	353
BİYOTEKNOLOJİ VE MOLEKÜLER BİYOLOJİ.....	356
RESTRİKSİYON ENDONÜKLEAZLAR.....	356
VEKTÖR.....	357
PROBLAR.....	358
SOUTHERN BLOT HİBRİDİZASYON	359
NORTHERN BLOT HİBRİDİZASYON	359
İMMUNO (WESTERN) BLOTTING	359
POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONU (PZR).....	359
KAYNAKÇA.....	363